

Guia per organitzar el consum de manera col·lectiva

Promou i finança:

Guia per organitzar el consum de manera col·lectiva

Realitzat per:

Cercle de transició ecosocial - ecologia i alimentació

Formen part del cercle:

Arran de terra, Espai Ambiental, Opcions de Consum Responsable

Autoria:

Ana Pardo i Mireia Bosch

Barcelona, octubre 2026

Pormou i finança:

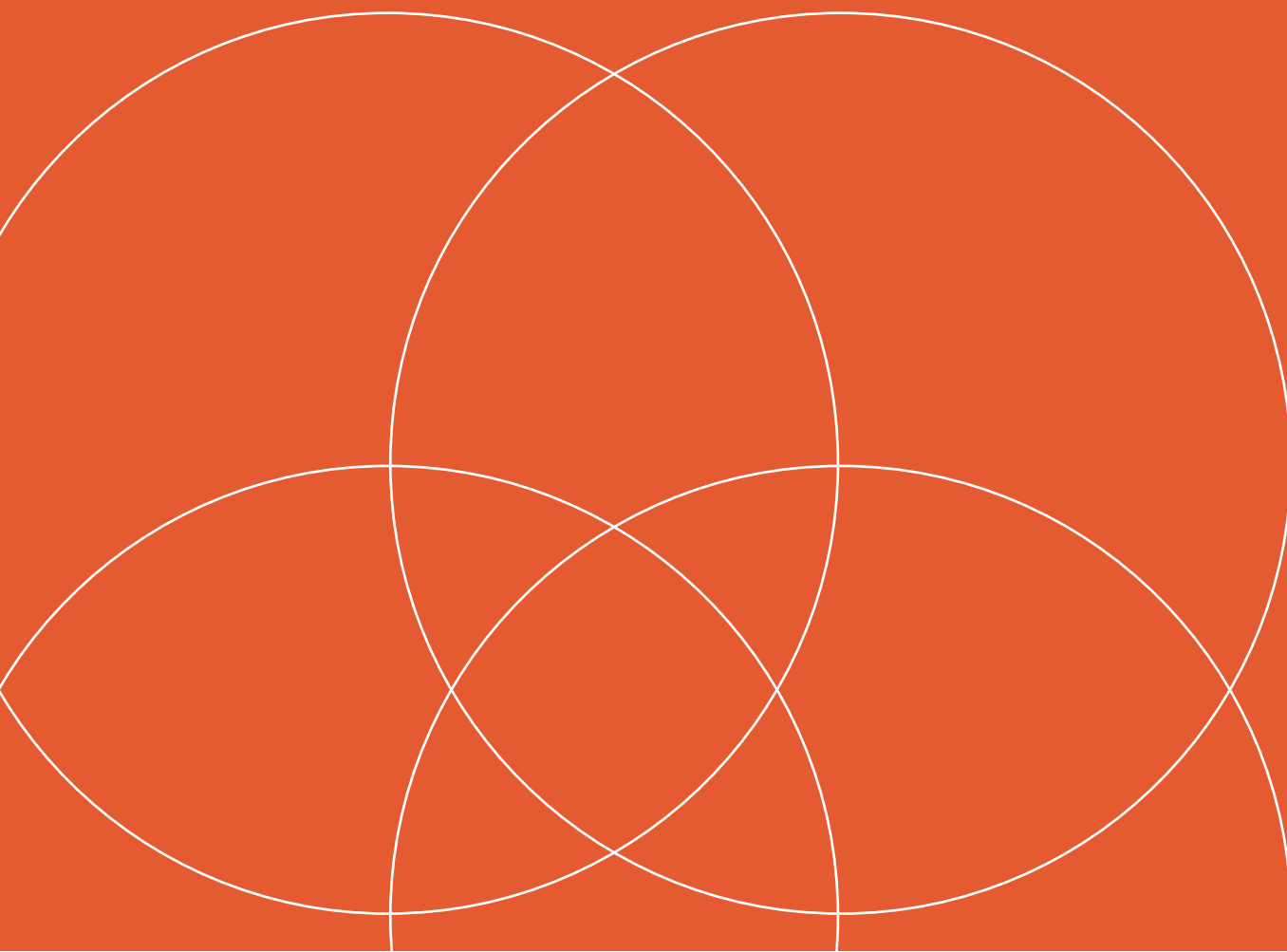

**Generalitat
de Catalunya**

1	Introducció: per què val la pena agrupar-nos per consumir?	4
2	Consumir col·lectivament: grups informals, associacions i cooperatives	7
3	Volem consumir col·lectivament! Primera presa de contacte i preguntes per activar el procés	12
4	Constituir una cooperativa de consum: marc bàsic i tràmits	21
5	Dreceres per crear un grup de consum	24
6	Materials i recursos complementaris	26
7	Annexos	28

1

Introducció: per què val la pena agrupar-nos per consumir?

Benvingudes a aquest camí de transformació. Si teniu aquesta guia entre les mans és perquè us heu decidit a fer el pas i transformar l'acte quotidià de consum en un acte col·lectiu i polític. Enhorabona!

Que vivim immerses en una crisi ecosocial és una obvietat que ja no s'escapa a ningú. El pas de l'opció individual a l'organització col·lectiva del consum ens permet agafar força per recuperar la sobirania sobre allò que mengem i consumim. Sempre de la mà amb les qui han de ser les nostres aliades, **les productores, treballadores del camp i elaboradores**. Perquè sabem que sense elles, això no és possible.

Recuperar la sobirania sobre allò que mengem i consumim

Aprovisionar-nos col·lectivament de productes agroecològics és una estratègia per saltar-nos grans intermediaris, establir relacions directes amb la pagesia i promoure un model d'economia més justa i solidària.

Un mur contra l'especulació alimentària

El consum col·lectiu ens permet l'**accés a productes agroecològics a preus accessibles** i és també una resposta directa a l'especulació alimentària i a un model agroindustrial depredador que prioritza el benefici econòmic de grans empreses per sobre de la vida.

Consumir com a acte polític i de cures

Més enllà de facilitar-nos la logística de la compra, **formar part d'un grup de consum és fer de l'alimentació un acte polític, de cohesió, d'enxarxament i d'incidència**. I ho és perquè:

Posa la vida al centre i **prioritza les necessitats de les persones i l'entorn** per davant dels beneficis econòmics, entenent l'alimentació com un dret i no com una mercaderia.

Valora el paper de la pagesia, garantint preus justos i pràctiques que respecten i regeneren l'entorn. A més permet compartir els riscos que sorgeixen al llarg de la cadena alimentària.

Genera riquesa col·lectiva perquè crea espais de trobada, on cada persona pot ser part activa del funcionament.

En definitiva, aprovisionar-nos col·lectivament és una eina d'aprenentatge i de transformació social que redueix la nostra petjada ecològica i enforteix la sobirania alimentària del nostre entorn.

Aquesta guia vol ser l'eina que us acompanyi en aquest repte d'organitzar-vos per consumir d'una manera més sana, justa i sostenible.

Una llarga tradició a casa nostra

Una de les formes de consum organitzat amb més tradició a Catalunya és la del cooperativisme de consum. Des de la dècada de 1860 fins al 1939, van existir centenars de cooperatives obreres de consum que **no només proveïen milers de famílies, sinó que articulaven la vida quotidiana als barris populars**. Aquesta puixança va arribar al seu punt àlgid durant la Guerra Civil, quan **experiències com la Unió de Cooperadors de Barcelona (UCB) van arribar a agrupar 93.000 famílies associades el 1938**. Aquesta forma de consum organitzat va quedar estroncat durant els quaranta anys de dictadura.

La llavor actual va tornar a germinar amb projectes pioners que de mica en mica van anar recuperant l'esperit de l'autogestió alimentària. A partir de l'any 2000, amb els moviments contra la globalització, les pràctiques de consum conscient comencen a escalar. Aquest impuls acaba conformant el mapa actual: avui es calcula que hi ha al voltant de 150 grups de consum a Catalunya (en forma de cooperativa, associació o grup informal), dels quals una cinquantena es troben a la ciutat de Barcelona, repartits per la majoria dels barris, abastint unes 3.500 persones.

Es calcula que hi ha al voltant de 150 grups de consum a Catalunya

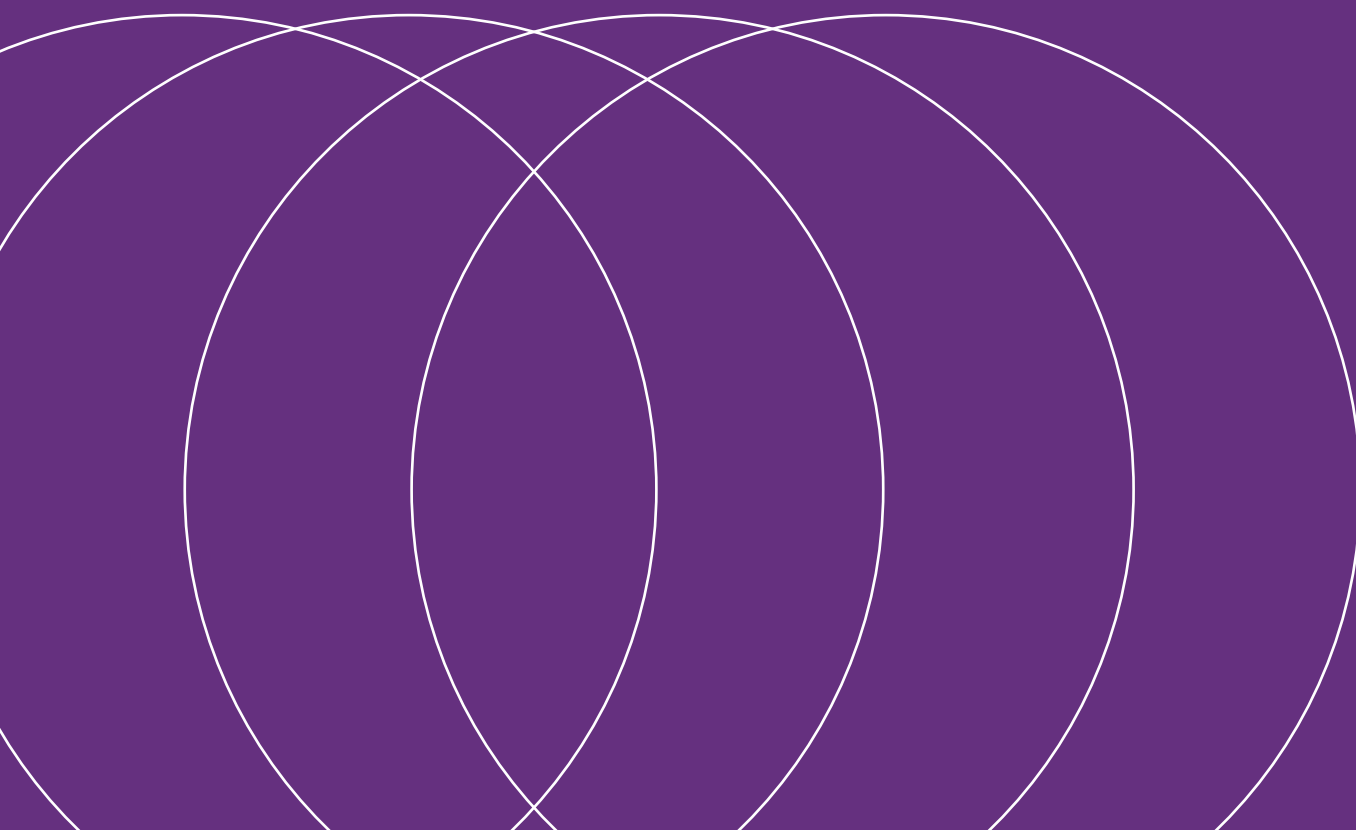
En els darrers anys, part d'aquest moviment ha començat també a explorar noves escales organitzatives, impulsant supermercats cooperatius o estructures compartides de distribució i logística, amb l'objectiu de **professionalitzar determinades tasques, millorar la sostenibilitat econòmica dels projectes i ampliar la seva capacitat d'incidència i abast social**.

Des de Coòpolis...

Donem suport a aquest ecosistema a través d'acompanyaments, formacions i espais d'intercooperació orientats a reforçar la governança, la sostenibilitat econòmica i l'organització quotidiana dels projectes. I també podem acompanyar-te a tu en el procés de creació d'un nou grup de consum agroecològic. Al llarg de la guia anirem indicant en quins àmbits i moments del procés podem oferir suport específic.

2

Consumir col·lectivament: grups informals, associacions i cooperatives

Si teniu aquesta guia entre les mans pot ser que us hàgiu decidit a fer el pas i tingueu ganes de transformar el vostre acte quotidià de consum en un acte col·lectiu. Enhorabona per aquest camí que inicieu. Aquest material té la voluntat d'acompanyar-vos, de posar-vos-ho fàcil i d'oferir-vos respostes que persones i grups que us han precedit ja s'han fet i a les quals han trobat múltiples solucions.

Volem consumir col·lectivament, com ho podem fer?

Si ja teniu clar que voleu organitzar de manera col·lectiva el vostre consum teniu **tres formes per a fer-ho**: creant un **grup informal**, una **associació** o una **cooperativa de consum**.

Quines diferències hi ha entre grup informal, associació i cooperativa de consum?

Grup informal de consum

És l'opció més senzilla per començar, ja que es basa en **un acord verbal o escrit entre persones**, sense cap vinculació legal.

Avantatges:

Estalvi total de tràmits, papers i costos de constitució. És fàcil de dissoldre.

Inconvenients:

No té personalitat jurídica ni NIF, la qual cosa impedeix emetre i rebre factures, tenir un compte corrent comú o accedir a subvencions. La gestió d'aquestes agrupacions se sol vehicular a través d'algunes de les persones participants, que assumeixen les responsabilitats legals a títol personal. La manca de regles formals pot generar conflictes en la gestió.

El grup informal pot ser una bona manera de començar a testar el funcionament col·lectiu i generar confiança entre les participants. Tot i això, a mesura que el projecte creix, acostuma a ser útil avançar cap a una fórmula més estable.

Des de Coòpolis...

Si tens ganes d'activar un grup de consum, en la forma que sigui, et podem acompanyar.

Associació

Tot i que jurídicament no és una fórmula específicament pensada per a activitats de compra col·lectiva de béns, l'associació **ha estat històricament una de les formes més utilitzades pels grups de consum agroecològic**.

Avantatges:

Permet obtenir un NIF, obrir un compte bancari i llogar un local. Els tràmits de constitució són més ràpids i econòmics que els d'una cooperativa.

Inconvenients:

Segons la llei, l'activitat econòmica ha de ser accessòria o subordinada a la finalitat principal de l'entitat; no pot ser-ne l'objecte exclusiu. Pot generar limitacions quan l'activitat econòmica adquireix un pes molt important dins del projecte o quan es volen desenvolupar estructures més estables de contractació, logística o comercialització.

Des de Coòpolis...

Si aquesta és la vostra fórmula, us podem acompanyar en la cerca de productores, la generació d'aliances amb altres grups de consum, l'exploració de formes organitzatives més horitzontals, etc.

Cooperativa de consum

Aquest és el model concebut per donar **forma jurídica al consum col·lectiu**.

Avantatges:

Està dissenyada específicament per a l'activitat de compra i distribució de béns. Ofereix més seguretat jurídica i protecció per a les persones sòcies davant de tercers. Pot configurar-se com a entitat sense ànim de lucre per rebre un tracte fiscal i de subvencions similar al de les associacions. També permet incorporar diferents tipus de sòcies, incloent-hi persones consumidores, productores o col·laboradores, facilitant models integrals i que promoguin la intercooperació.

Inconvenients:

La constitució és més complexa i cara, requereix escriptura davant de notari i una aportació de capital social mínim de 3.000 €. Té obligacions de gestió que a l'inici poden resultar una mica més feixugues.

Des de Coòpolis...

Si la cooperativa de consum és la forma que més s'adapta al vostre cas, podeu comptar amb el nostre acompanyament durant tot el procés de constitució.

Resum comparatiu

Característica	Grup Informal	Associació	Cooperativa de consum
Personalitat jurídica	No	Sí	Sí
NIF propi	No	Sí	Sí
Mínim de persones	No establert	3	10
Capital social inicial	No	No obligatori	3.000 €
Activitat econòmica	Molt limitada. L'economia es fa a nom d'algunes persones particulars que formen part del grup.	No està pensada perquè la seva activitat principal sigui una activitat econòmica.	L'activitat econòmica està prevista legalment com la seva activitat principal.
Gestió i obligacions fiscals, comptables i societàries	No en té, però pot repercutir en la gestió i obligacions d'algunes de les persones particulars que formen part del grup.	Si no està donada d'alta d'activitat econòmica, la gestió i obligacions són mínimes.	Obligacions fiscals, comptables i societàries.

En conclusió, si el grup és petit i està començant, el grup de consum informal o l'associació poden ser els passos naturals; tot i això, si hi ha voluntat d'estabilitat, un volum de facturació important, es vol contractar personal o es volen associar productores i consumidores, la cooperativa de consum és l'opció que millor es pot ajustar.

Si el grup és petit i està començant, el grup de consum informal o l'associació poden ser els passos naturals

Des de Coòpolis...

Podem acompanyar-vos en els processos de constitució i consolidació del projecte, oferint suport en aspectes jurídics, econòmics i organitzatius: definició del model de governança, sostenibilitat econòmica, marc fiscal, funcionament intern o disseny del projecte cooperatiu, entre d'altres.

3

Volem consumir
col·lectivament!
Primera presa de
contacte i preguntes
per activar el procés

Del desig a l'acció

Des que sorgeix la inquietud fins que el grup es posa en marxa, sol passar un període d'uns quants mesos de reflexió i preparació logística. Aquest és un moment clau **per construir una base sòlida i generar complicitats**.

Tingueu clara una cosa. No cal tenir-ho tot resolt des del principi: molts grups comencen fent proves i ajustant el model sobre la marxa.

Primera presa de contacte: per on començar?

Per activar el procés, podeu començar per aquestes **accions**:

Explorar l'entorn

- Hi ha altres grups o cooperatives de consum a prop?
- Tenen places disponibles o funcionen amb llista d'espera?
- En cas que el grup estigui ple, us poden compartir aprenentatges, contactes o recomanacions útils?

En alguns casos, **sumar-se a un projecte ja existent pot ser la millor manera de començar a consumir col·lectivament** sense haver d'impulsar un grup nou des de zero, sobretot si sou poques persones les que hi teniu interès.

Detectar persones interessades

- Recolliu contactes de persones amb inquietuds similars: companyes de feina, famílies de l'escola, veïnes del barri, amistats o persones vinculades a altres espais comunitaris.
- Les llistes d'espera d'altres grups també poden ser un bon punt de partida per detectar interès.

Buscar aliances al territori

- Ateneus, casals, escoles, esplais o altres entitats poden esdevenir aliades importants.
- A més d'aportar espais o infraestructura, també poden facilitar base social, difusió i suport organitzatiu.

Fer una primera trobada oberta combinant

- Una part inspiradora, vinculada al consum responsable, l'agroecologia, el cooperativisme de consum, el preu dels aliments o el dret a l'alimentació sana i sostenible.
- Una part pràctica, per presentar la proposta, compartir expectatives i recollir interessos.

Des de Coòpolis...

Podem donar suport a aquesta primera fase ajudant-vos a identificar grups de consum ja existents, entitats i espais aliats, també en l'organització de xerrades introductòries i espais de dinamització orientats a activar nous grups de consum agroecològic.

Construir el grup motor

Amb les primeres persones interessades ja podeu formar un grup motor que impulsi la construcció del projecte.

Aquest grup serà clau per:

Dinamitzar la cerca de membres

Començar a definir el model

Mantenir el ritme en la construcció del projecte

Preguntes clau per definir el projecte

Un cop teniu un grup de persones interessades a consumir col·lectivament, és important que dediqueu una mica de temps a **compartir expectatives, necessitats i maneres d'entendre el projecte**. No hi ha un únic model de grup de consum, cada grup acaba construint el seu propi **equilibri entre valors polítics, necessitats materials, disponibilitat de temps i capacitat organitzativa**.

Aquesta fase us servirà per identificar punts clau sobre els quals caldrà treballar i arribar a acords. Aquest procés ajudarà a definir tant els objectius polítics i socials del grup com el seu funcionament quotidià.

Durant aquesta fase, el grup motor pot facilitar el debat i la participació de les persones interessades, compartint informació, convocant reunions i assemblees, proposant espais de debat i generant eines que ajudin a prendre decisions compartides.

Des de Coòpolis...

Us podem acompanyar i donar-vos suport també en aquest moment.

Alguns dels principals àmbits a debatre són els següents:

Definició del projecte i criteris polítics

Necessitats de consum

La necessitat de consum és una de les bases sobre les quals es construeix el projecte. Cal preguntar-se **quines necessitats es volen cobrir, amb quin volum i amb quin nivell de diversitat de productes**.

Alguns grups se centren sobretot en el producte fresc i de temporada, mentre que d'altres busquen cobrir una part més àmplia de les necessitats quotidianes incorporant producte sec, higiene o neteja. Aquestes decisions condicionen la relació amb les productores, el volum econòmic del projecte, la complexitat organitzativa i el nivell d'implicació necessari per sostenir-lo col·lectivament.

L'augment sostingut del preu dels aliments en els darrers anys, podria fer créixer l'interès per formes de consum col·lectiu capaces de garantir un accés més estable a aliments de qualitat.

Criteris i valors

El consum col·lectiu acostuma a organitzar-se a partir d'uns criteris compartits sobre **què es consumeix i a qui es dona suport amb aquest consum**.

Per poder decidir quins criteris voleu prioritzar en el vostre projecte podeu tenir en compte les següents definicions:

Concepte	Què posa al centre?	Aspectes clau
Agricultura ecològica certificada	La producció sense pesticides ni fertilitzants químics de síntesi.	Comptar amb certificació oficial garanteix uns criteris mínims comuns i sistemes de control regulats. A Catalunya, l'organisme encarregat d'aquesta certificació és el Consell Català de la Producció Agrària Ecològica (CCPAE).
Agricultura ecològica no certificada	Pràctiques ecològiques basades en la confiança i la relació directa.	Alguns petits projectes treballen amb criteris ecològics però no poden o no volen assumir el cost o la burocràcia de la certificació.
Producció agroecològica	La sostenibilitat ecològica, social i econòmica del sistema alimentari.	Va més enllà de la producció ecològica, incorpora aspectes com les condicions laborals, la sobirania alimentària, l'arrelament territorial o la democràcia econòmica.
Comerç just	Relacions comercials més equitatives.	Busca garantir preus dignes, condicions laborals justes i relacions comercials estables, especialment en productes com el cafè o el cacau que no es produeixen aquí i s'han d'importar.
Circuits curts de comercialització	La reducció d'intermediaris.	No està pensada perquè la seva activitat principal sigui una activitat econòmica.
Proximitat / km 0	La dimensió territorial del consum.	Prioritza productes propers geogràficament, sovint s'associa informalment a una distància màxima d'uns 100 quilòmetres, tot i que no sempre implica necessàriament criteris ecològics o socials.

Concepte	Què posa al centre?	Aspectes clau
Economia social i solidària (ESS)	L'organització democràtica i sense ànim especulatiu.	Inclou cooperatives i iniciatives que posen al centre les persones, la gestió democràtica i el retorn social.
Cooperativisme	La propietat i gestió col·lectiva.	Basat en la participació democràtica, la corresponsabilitat i la gestió compartida del projecte.

En molts projectes, aquests criteris es combinen i es complementen. Tenir presents aquests valors o criteris ajuda a orientar les decisions i a donar coherència al projecte.

Tot i això, també poden aparèixer tensions o contradiccions: per exemple, entre proximitat i comerç just, entre preus accessibles i sostenibilitat econòmica de la pagesia, o entre creixement del projecte i manteniment de relacions directes. Una estratègia que ens pot resultar útil és establir quines són les línies vermelles que no ens agradaria traspasar i flexibilitzar les decisions que no passen aquesta línia en funció del moment, del producte, o de les necessitats que emergeixen.

Debate i prioritzar aquests aspectes col·lectivament forma part de la construcció política i organitzativa de cada grup. Val la pena tenir present que el que en un moment ens pot semblar més important cuidar i prioritzar pot deixar de ser-ho en un altre i que, per tant, podem anar modulant les nostres decisions de consum col·lectiu.

Des de Coòpolis...

Us podem facilitar contactes, catàlegs i recursos vinculats a productores i projectes agroecològics.

Comunitat, participació i governança

Implicació i compromís

Els grups de consum agroecològic acostumen a construir-se a partir de **models participatius i d'autogestió, en què les persones no només consumeixen, sinó que també contribueixen al sosteniment quotidià del projecte.** Això implica compartir responsabilitats i repartir les diferents tasques necessàries per al funcionament del grup.

Molts projectes funcionen a través de torns i comissions. Alguns torns poden ser obligatoris i rotatius, com el torn setmanal de recepció de comandes i la preparació de cistelles, mentre que altres tasques es poden assumir de manera voluntària segons disponibilitats o capacitats, com ara la gestió econòmica, la relació amb productores, la comunicació, les cures o la coordinació interna, entre d'altres.

Definir quin grau d'implicació es demanarà a les persones participants és un aspecte clau per garantir un repartiment equilibrat de les tasques i construir un projecte sostenible en el temps. És molt important tenir present que aquesta implicació pot variar depenent de cada persona, del seu moment vital i de les seves circumstàncies personals, socioeconòmiques, relacionals, etc.

Organització societatària i governança

Més enllà de la forma legal (grup informal, associació o cooperativa), els grups de consum es construeixen a partir de **models de governança horitzontal i participativa i les decisions importants es prenen col·lectivament a través d'assemblees**. Per això, és important acordar com es prendran les decisions, amb quina periodicitat es faran les assemblees i quins espais o comissions tindreu pel seguiment del dia a dia.

També és valuós incorporar la **mirada feminista, antiracista i de cures**, entenent que la sostenibilitat del projecte no depèn només de les tasques visibles, sinó també de la gestió dels conflictes, l'atenció als diferents ritmes, disponibilitats i necessitats, i també la participació equilibrada de totes les persones implicades.

Finalment, alguns projectes opten per incorporar les productores dins de la mateixa estructura societatària o dels espais de governança, reforçant així les relacions de corresponsabilitat i proximitat entre producció i consum.

Dimensió del grup

La dimensió del grup és un element que condiciona tant el funcionament quotidià com el tipus de relacions que es generen. **Definir quantes unitats de consum o persones es volen implicar ajuda a dimensionar aspectes com la logística, el repartiment de tasques, la viabilitat econòmica o la capacitat de generar comunitat.**

Sostenibilitat econòmica

La sostenibilitat econòmica és un aspecte central per garantir la continuïtat i estabilitat del projecte al llarg del temps. **Més enllà del cost dels productes, un grup de consum ha de poder sostenir les despeses associades al seu funcionament quotidià:** lloguer de l'espai, eines de gestió, possibles serveis externalitzats com podria ser el de gestoria, etc. Per això, és important **definir col·lectivament com es cobriran aquestes despeses i quin model econòmic se seguirà**. Alguns grups funcionen amb quotes periòdiques o aportacions inicials de les seves membres, mentre que d'altres incorporen percentatges sobre les comandes o sistemes mixtos.

També caldrà acordar com es gestionaran els pagaments, la tresoreria i el seguiment econòmic del projecte, buscant models que siguin transparents, sostenibles i assumibles per al conjunt del grup.

En els darrers anys, alguns grups han començat a explorar fórmules alternatives de sosteniment econòmic, com el Consum Mínim Ponderat (CMP), que busca repartir de manera més equilibrada el sosteniment del projecte entre les diferents unitats de consum segons el seu nivell d'ús o participació, evitant l'obligació de compra setmanal o la de quotes de sosteniment.

Operativa, logística i eines

Logística i espai

La logística quotidiana és una de les parts més importants del funcionament d'un grup de consum. Aspectes com la recepció de les comandes, l'emmagatzematge temporal dels productes, la preparació de les cistelles o el repartiment condicionen el temps necessari, la càrrega organitzativa i la viabilitat del projecte.

Per això, és important **valorar des de l'inici de quin espai es disposa per rebre i preparar les comandes**. Alguns grups compten amb un local propi, mentre que d'altres utilitzen espais compartits o cedits per entitats, ateneus, escoles o equipaments comunitaris.

Organització de les comandes

L'organització de les comandes és una de les principals tasques operatives del dia a dia d'un grup de consum. Per tal que el funcionament sigui fluid i sostenible, **cal definir com es coordinaran els calendaris de comanda, recepció i repartiment**, i també les responsabilitats associades a cada fase del procés.

Hi ha molts models per a fer-ho. Hi ha grups que funcionen amb cistelles tancades, on només es pot escollir la mida, mentre que d'altres opten per models de compra oberta "a la carta" o fórmules mixtes.

Per altra banda, el repartiment i preparació de les comandes es pot organitzar a través de torns rotatius, persones fixes o comissions específiques encarregades de determinades tasques.

Aquestes decisions no són només operatives: condicionen la complexitat de la gestió, el volum econòmic del projecte i el tipus d'implicació col·lectiva necessària per sostenir-ho. A més també influeix en la capacitat del projecte de donar suport al sector productor. La regularitat de les comandes, la planificació, els horaris de recepció o la capacitat d'emmagatzematge poden facilitar -o dificultar- la construcció de relacions estables i sostenibles entre producció i consum.

Gestió

La gestió interna és una part clau per **facilitar el funcionament quotidià del grup i reduir la càrrega organitzativa associada a tasques administratives, econòmiques i de coordinació**. Aspectes com la comunicació interna, el seguiment econòmic, la gestió de sòcies o la coordinació de comandes requereixen eines i mecanismes compartits.

Cada grup acaba trobant el seu propi nivell de complexitat organitzativa. Alguns funcionen amb eines senzilles i autogestionades, com fulls de càlcul compartits o canals de missatgeria, mentre que d'altres incorporen plataformes digitals específiques o sistemes ERP cooperatius per gestionar comandes, facturació, tresoreria o relacions amb productores.

En els darrers anys **han aparegut diverses eines pensades específicament per als grups de consum agroecològic**. Un exemple és Katuma, una plataforma cooperativa de comandes i comercialització basada en programari lliure.

També existeixen experiències d'adaptació d'eines ERP lliures a les necessitats dels grups de consum. Des del projecte SomNúvol – femProcomuns s'ha desenvolupat un model d'ús de Dolibarr per a cooperatives, acompanyat de materials i vídeos pràctics sobre diferents aspectes de la gestió quotidiana.

Començar a assajar el funcionament

Els àmbits recollits a l'apartat anterior poden servir com a guia per obrir els primers debats del grup i començar a definir col·lectivament el projecte. **No es tracta de resoldre-ho tot de cop, sinó d'anar treballant progressivament les preguntes clau sobre necessitats de consum, criteris de compra, formes de participació, organització de les tasques, sostenibilitat econòmica, logística i eines de gestió.**

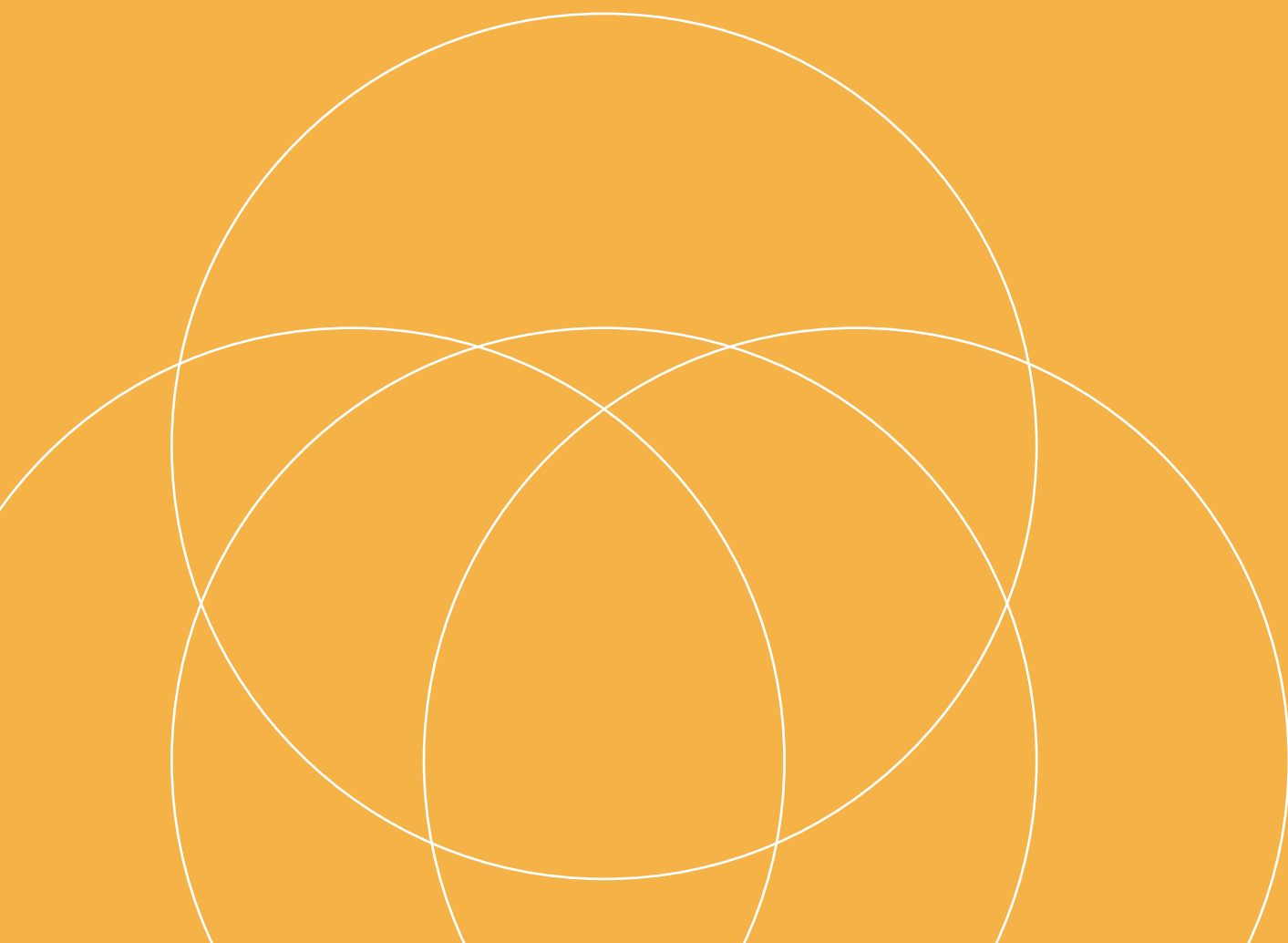
Per facilitar aquest procés, a l'[Annex 1 trobareu una fitxa de treball](#) que us permetrà recollir els acords, dubtes, prioritats i primeres decisions que vagin sorgint. Aquesta fitxa es podrà descarregar mitjançant el codi QR que trobareu a la guia i imprimir-la per treballar-la en reunions o assemblees.

No cal tenir totes les respostes abans de començar. De fet, molts grups avancen combinant la reflexió col·lectiva amb petites proves de funcionament: una primera comanda conjunta, la compra puntual d'un sol producte, una relació inicial amb una productora o l'ús provisional d'un espai cedit o compartit.

Aquestes primeres experiències permeten aprendre fent, detectar quines necessitats reals té el grup, ajustar l'organització interna i reforçar la confiança abans de formalitzar del tot el projecte.

4

Constituir una cooperativa de consum: marc bàsic i tràmits

Des de Coòpolis...

Us podem acompanyar en el procés de constitució i posada en marxa de la cooperativa de consum, tant en els aspectes jurídics com en la definició del model organitzatiu, econòmic i de funcionament intern.

Abans de començar: què permet una cooperativa de consum?

Segons la Llei de cooperatives de Catalunya, les cooperatives de persones consumidores i usuàries tenen per objecte principal el **lliurament de béns o la prestació de serveis per al consum directe de les sòcies i les seves famílies**. En el cas d'una cooperativa de consum agroecològic, es tracta del consum col·lectiu d'aliments i altres productes de consum quotidià, a partir dels criteris i acords definits pel grup.

És important entendre alguns aspectes bàsics del funcionament d'aquest tipus de cooperativa:

Compra agrupada i distribució entre les sòcies

La cooperativa de consum no funciona com una botiga convencional, sinó com una eina de consum compartida per cobrir les necessitats de les seves membres.

Possibilitat de venda o servei a persones no sòcies

Tot i que l'objectiu principal és donar servei a les sòcies, la cooperativa pot fer operacions amb persones no sòcies si així ho preveuen els estatuts i dins dels límits establerts per la normativa aplicable. Aquesta possibilitat pot ser útil en alguns models més oberts, com botigues o supermercats cooperatius, però no és imprescindible per a tots els grups de consum.

Tasques autogestionades i possible professionalització

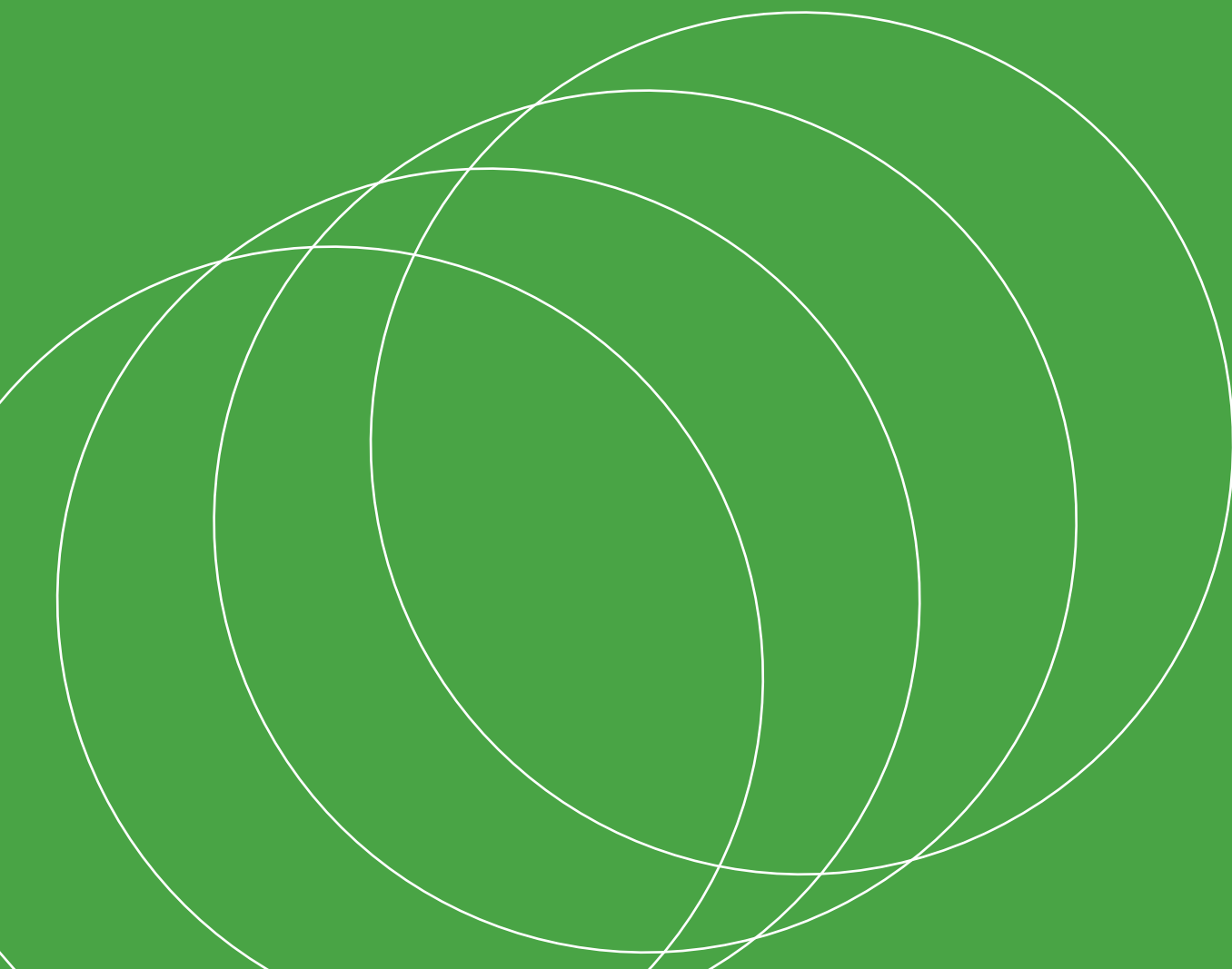
En molts grups i cooperatives de consum, una part important de les tasques quotidianes les assumeixen les mateixes sòcies de manera voluntària. Aquestes tasques formen part de la participació societària i del funcionament autogestionat del projecte. Si el projecte creix o requereix una estructura més estable, també es pot valorar la contractació de personal o la incorporació de sòcies de treball.

Passos per a la constitució de la cooperativa

- 1** Consolidar el grup motor i reunir el nombre mínim de sòcies.
- 2** Escollir el nom i fer la reserva de la denominació social.
- 3** Redactar els estatuts i l'acta fundacional i celebrar l'assemblea fundacional per a signar-ho.
- 4** Obrir un compte bancari a nom de la cooperativa (amb el justificant de la reserva del nom) i fer l'aportació de capital social (tingueu en compte que les aportacions hauran de ser nominatives).
- 5** Signatura de constitució de la cooperativa davant de notari per part de les sòcies fundadores (mínim 10). Caldrà portar la certificació bancària del desemborsament del capital social, la reserva vigent de denominació social, l'acta de l'assemblea constituent i el text dels estatuts.
- 6** Inscriure la cooperativa al Registre de Cooperatives de Catalunya, presentant l'escriptura de constitució signada per la notaria.
- 7** Obtenir el NIF definitiu a l'Agència Tributària i fer els tràmits fiscals corresponents per l'inici d'activitat econòmica.
- 8** Iniciar l'activitat com a cooperativa de consum.
- 9** Complir amb les obligacions fiscals, comptables i societàries.
- 10** En el cas d'incorporar noves sòcies hauran de fer l'aportació de capital obligatori fixada als estatuts i caldrà registrar-les al llibre de sòcies.

5

Dreceres per crear un grup de consum

No tots els projectes de consum col·lectiu neixen de zero. En molts casos, la manera més fàcil i ràpida d'impulsar un grup de consum és aprofitar una comunitat que ja existeix.

En molts casos, la manera més fàcil i ràpida d'impulsar un grup de consum és aprofitar una comunitat que ja existeix

Pot ser una cooperativa d'habitatge, una associació de famílies d'una escola, un grup de criança, un equip esportiu, una entitat cultural, un ateneu o qualsevol altre col·lectiu que comparteixi espais, activitats o interessos comuns. En aquests casos, bona part de la feina inicial ja està feta: les persones es coneixen, existeixen vincles de confiança, hi ha canals de comunicació establerts i sovint també una certa experiència en la presa de decisions col·lectives.

Incorporar el consum organitzat a un grup ja consolidat permet començar amb una base social més sòlida i reduir moltes de les dificultats habituals dels primers mesos. En lloc de dedicar esforços a crear una comunitat des de zero, es tracta d'afegir una nova activitat compartida que pot reforçar els objectius i valors que ja té el col·lectiu.

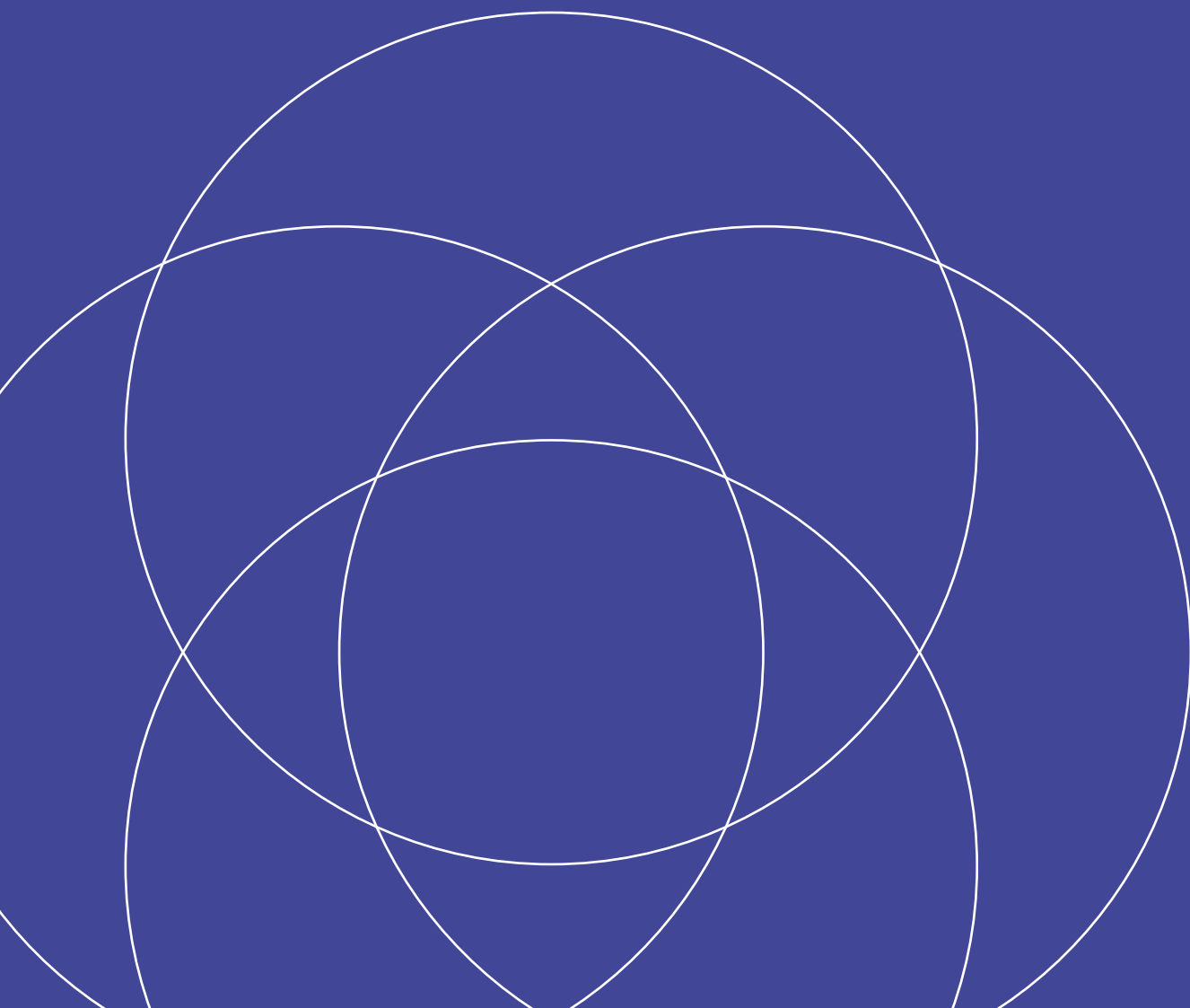
En definitiva, si ja sou un grup organitzat, probablement teniu bona part del camí fet. La confiança, els espais de trobada, els canals de comunicació i les dinàmiques de participació que heu construït al voltant d'altres objectius poden esdevenir una base sòlida per començar a proveir-vos col·lectivament. **Incorporar el consum alimentari al vostre projecte no és només afegir una activitat més: és una oportunitat per cuidar de manera compartida una necessitat quotidiana fonamental, reforçar els vincles comunitaris i establir relacions més justes i directes amb la pagesia i les productores.** En un context marcat per l'encariment dels aliments, la fragilitat dels sistemes alimentaris i la pèrdua de sobirania sobre allò que mengem, organitzar el consum és també una manera concreta de posar en pràctica els valors de cooperació, suport mutu i transformació social que ja inspireu en altres àmbits de la vostra vida col·lectiva.

Des de Coòpolis...

Us podem ajudar a afegir el vector de consum compartit en el vostre grup. Esteu a punt per començar-ho a treballar?

6

Materials i recursos complementaris

A continuació recollim alguns materials que poden ser útils per aprofundir en diferents aspectes vinculats al cooperativisme agroecològic, la governança, les cures o la gestió associativa:

Feminismes, cures i governança

Sembrem Feminismes: eina d'autodiagnosi feminista per a col·lectius i organitzacions de l'economia social i solidària.

MÉS INFORMACIÓ

L'Artiga: informació sobre el model de Consum Mínim Ponderat (CMP).

MÉS INFORMACIÓ

Visibilització i mapatge

Campanya "Ho fem agroecològic": experiències i visibilització de grups i cooperatives de consum agroecològic impulsada per CoopCamp.

MÉS INFORMACIÓ

Mapa de cooperatives de consum: directori i mapa de cooperatives federades i iniciatives d'economia cooperativa a Catalunya.

MÉS INFORMACIÓ

Eines digitals i gestió

Katuma: plataforma cooperativa de comercialització i consum agroecològic basada en programari lliure.

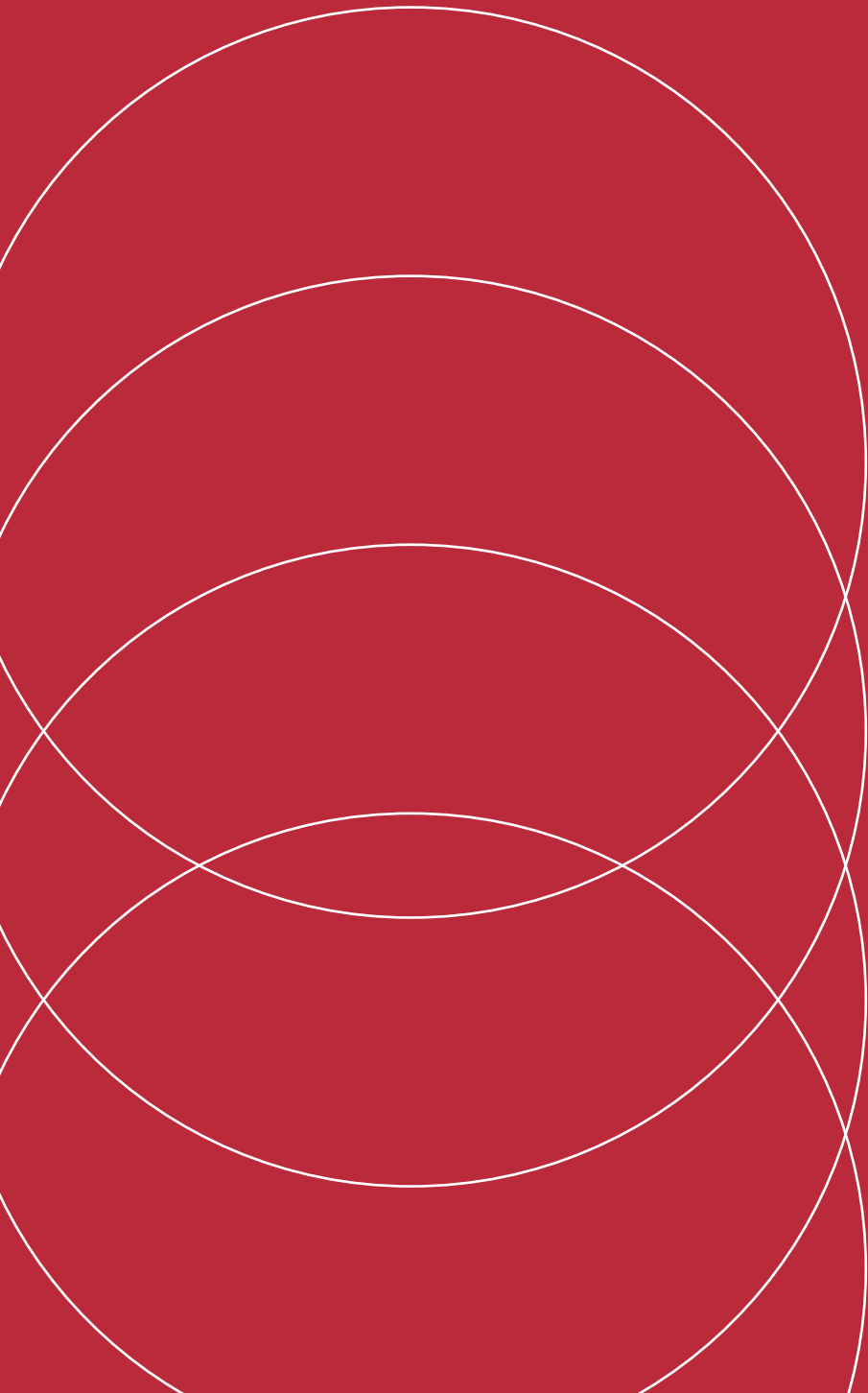
MÉS INFORMACIÓ

SomNúvol: model Pardalets (Dolibarr) — experiència d'adaptació d'un ERP lliure a cooperatives agroecològiques.

MÉS INFORMACIÓ

7

Annexos

Annex 1. Fitxa de treball per definir el funcionament bàsic de la cooperativa

Aquesta fitxa us ajudarà a recollir els principals acords, dubtes i prioritats del grup durant el procés de definició de la cooperativa de consum. No cal omplir-la tota de cop: podeu anar-la treballant en diferents reunions o assemblees, a mesura que avanceu en els debats sobre consum, criteris, governança, sostenibilitat econòmica, logística i eines de gestió.

Bloc 1. Definició del projecte i criteris de consum

1. Necessitats de consum

Marqueu els productes que acordeu que són imprescindibles per començar la cooperativa de consum. Podeu anar anotant també possibles proveïdors per cada producte.

Necessitat / producte	Possible proveïdor/a
Producte fresc i de temporada	
Verdura	
Fruita	
Ous	
Altres	
Carn	
Pollastre	
Conill	
Vedella	
Porc	
Altres	
Peix	
Peix fresc	
Peix congelat	
Conserves de peix	
Altres	
Oli i greixos	
Oli d'oliva	
Oli de gira-sol	
Altres	

Necessitat / producte	Possible proveïdor/a
Làctics	
Llet	
Iogurts	
Formatges	
Mantega	
Pa, farines i cereals	
Pa	
Farina	
Cereals en gra	
Flocs de civada	
Muesli / granola	
Altres	
Producte sec	
Arròs	
Pasta	
Llenties	
Cigrans	
Mongetes	
Altres	
Fruits secs i llavors	
Ametlles	
Avellanes	
Nous	
Altres	
Begudes alcohòliques	
Cervesa	
Vi	
Licors	
Altres	

Necessitat / producte	Possible proveïdor/a
Begudes no alcohòliques	
Aigua	
Sucs	
Kombutxa	
Refrescos	
Altres	
Llegum	
Salses	
Melmelades	
Tomàquet	
Verdures	
Altres	
Condiments i bàsics de cuina	
Sal	
Vinagre	
Espècies	
Brous	
Altres	
Transformats vegetals	
Tofu	
Seitan	
Hamburgueses vegetals	
Patés vegetals	
Altres	
Productes infantils	
Potets	
Farinetes	
Bolquers	
Altres	

necessitat / producte	Possible proveïdor/a
Esmorzar i rebost	
Cafè	
Cacau	
Xocolata	
Te i infusions	
Sucre / panela	
Mel	
Galetes	
Cremes de fruits secs	
Altres	
Dietes específiques	
Productes sense gluten	
Productes sense lactosa	
Productes vegans	
Altres	
Higiene personal	
Sabó corporal	
Xampú	
Pasta de dents	
Desodorant	
Crema hidratant	
Productes menstruals	
Paper higiènic	
Altres	
Animals de companyia	
Pinso	
Menjar humit	
Sorra / lilit	
Altres	

Necessitat / producte	Possible proveïdor/a
Neteja de la ll	
Detergent de roba	
Rentavaixelles	
Sabó multiús	
Lleixiu o alternatives	
Vinagre de neteja	
Bosses compostables	
Fregalls i baietes	
Altres	
Altres	

2. Criteris i valors:

Endreceu de més a menys prioritari els següents criteris de compra. Podeu afegir, eliminar o reescriure els criteris suggerits:

- Agricultura ecològica certificada
- Agricultura ecològica no certificada
- Producció agroecològica
- Comerç just
- Circuits curts de comercialització
- Proximitat / km 0
- Economia social i solidària (ESS)
- Cooperativisme

Priorització	Criteri
1	
2	
3	
4	
5	
6	
7	
8	
...	

Us proposem fer un redactat senzill que reculli els criteris de compra acordats:

Bloc 2. Comunitat, participació i governança

Implicació i compromís

Marqueu els productes que acordeu que són imprescindibles per començar la cooperativa de consum. Podeu anar anotant també possibles proveïdores per cada producte.

Tasca	Torn, unitat de consum o comissió	Rotativa obligatòria o voluntària	Periodicitat	Aptituds necessàries	Eines o materials necessaris
Tasques recomanables					
Comunicació interna					
Acollida de noves sòcies					
Seguiment de la participació i torns					
Formació interna					
Compres col·lectives puntuals					
Revisió criteris de consum i principis polítics					
Cures i gestió de conflictes					

Tasca	Torn, unitat de consum o comissió	Rotativa obligatòria o voluntària	Periodicitat	Aptituds necessàries	Eines o materials necessaris
Tasques necessàries o imprescindibles pel funcionament de la cooperativa					
Recepció de producte, preparació de cistelles i entrega a les sòcies					
Gestió de comandes amb productores					
Gestió econòmica					
Gestió societària					
Gestió d'altres i baixes de sòcies					
Neteja i manteniment bàsic del local					
Convocatòria i dinamització d'assemblees					
Coordinació torns					

Tasca	Torn, unitat de consum o comissió	Rotativa obligatòria o voluntària	Periodicitat	Aptituds necessàries	Eines o materials necessaris
Tasques addicionals					
Comunicació externa					
Organització d'activitats obertes					
Visites a finques productores					
Relació amb altres grups o cooperatives de consum					
Incidència política o participació en campanyes					
Grups de treball sobre temes concrets					
Altres					
Formació interna					
Compres col·lectives puntuals					

Organització societària i governança

Qui serà sòcia? Només les consumidores? Les consumidores i les productores? També les treballadores si hi ha? Totes les sòcies tindran la mateixa capacitat de participació i decisió?

Quins espais participatius i de presa de decisions us imagineu?

	Participació / decisió	Vinculants si/no	Periodicitat	Qui participa	Qui té dret de veu	Qui té dret de vot	Comentaris
Assemblea ordinària							
Assemblea extraordinària							
Visites a productores							
Reunions temàtiques convocades per grups de treball o comissions							

Com incorporeu la mirada feminista i de cures? Us plantegeu tenir alguna eina o protocol de gestió de conflictes? Alguna comissió d'atenció als ritmes i la participació equilibrada de totes les persones implicades? Se us ocorre alguna altra iniciativa per incorporar aquesta mirada al funcionament quotidià del projecte?

Dimensió del grup

Com voleu anomenar les unitats de consum?

Qui serà sòcia de la cooperativa, cada persona o cada unitat de consum?

Quantes unitats de consum us imagineu tenir?

Si sabeu qui seran les vostres productores sabeu si tenen capacitat per abastir aquest nombre d'unitats de consum?

Si teniu ja l'espai on es farà el repartiment de cistelles, és prou gran per fer el repartiment d'aquest nombre de cistelles?

Bloc 3. Sostenibilitat econòmica

Despesa mensual prevista	Import aproximat	Com es cobrirà?	Comentaris
Lloguer o cessió de l'espai			
Eines de gestió			
Materials			
Gestoria o serveis externalitzats			
Assegurances			
Manteniment del local			
Altres			

Com es cobriran aquestes despeses?

Fórmula de sosteniment econòmic	Sí/No	Comentaris
Aportacions inicials de les sòcies		
Quotes periòdiques		
Percentatge sobre les comandes		
Sistema mixt		
Consum Mínim Ponderat		
Altres		

Bloc 4. Operativa, logística i eines

Espai i logística

Teniu espai per la cooperativa de consum?

En cas que no, intenteu definir aquestes qüestions:

Quines condicions bàsiques ha de tenir? (zona, lloguer/cessió, m²,...)

Exploreu possibles espais cedits o compartits, com ateneus populars, casals, centres socials, centres cívics, escoles o altres entitats del territori.

Pregunteu-vos si alguna persona del grup té un espai disponible

Plantegeu-vos compartir l'espai amb una cooperativa de consum ja existent fent el repartiment un dia diferent.

En cas que sí...

És un lloguer, cessió, espai comunitari?

Teniu suficient espai pel repartiment de les comandes?

I per emmagatzemar producte?

Necessiteu alguna instal·lació o material addicional (bany, nevera, cistelles, prestatgeries, taules, bàscula, ganivets i fustes de tall,...?)

Una vegada tingueu l'espai, heu de pensar com hi organitzareu la logística:

	Dia i hora	Responsable	Lloc	Comentaris
Recepció de les comandes				
Emmagatzematge temporal – comanda setmanal				
Emmagatzematge llarg termini - stock				
Preparació de les cistelles				
Repartiment				
Recollida de l'espai				
Retorn d'envasos				

Organització de les comandes

Voldreu tenir cistelles tancades, on només es pot escollir la mida?

Voldreu tenir cistella de compra oberta "a la carta"?

Voldreu tenir una fórmula mixta? Un mínim de cistella bàsica + extres opcionals? Aquests extres són només els productes de les comandes periòdiques o també de la de verdures?

Serà obligatori demanar cistella cada setmana? Serà obligatori demanar cistella totes les setmanes del mes? I de l'any?

Gestió i eines

Àmbit de gestió	Eina escollida	Qui ho gestiona?	Per a què s'utilitzarà?
Comunicació urgent			
Comunicació interna general			
Correu electrònic			
Gestió de comandes			
Seguiment econòmic			
Gestió de sòcies			
Arxiu documental			
Altres			

